

МАТЕРІЯЛИ, ТВОРЧІ ПОРТРЕТИ

До 90-ліття Стефанії Павлишин

МНОГАЯ ЛІТА, СТЕФАНІЄ СТЕФАНІВНО! (декілька штрихів до портрету Ювілярки)

Стефанія Стефанівна Павлишин... Ерудиція, принциповість, неймовірна працездатність, відвага, цілеспрямованість, почуття гумору... сукупність цих якостей творить портрет унікальної особистості музикознавця-педагога-лектора-критика, яка завжди перебуває в центрі подій культурно-мистецького життя Львова, України і світу, надихає, мотивує і спонукає до дії.

Стефанія Стефанівна Павлишин народилася 20 травня 1930 р. у М. Коломия тепер Івано-Франківської області. Батько й мати були дуже музикальні і свою доньку в 6 років віддали навчатися в музичну школу при товаристві ім. М. Монюшка. Батько грав майже на всіх музичних інструментах, крім духових. Як згадувала Стефанія Павлишин, він був справжнім артистом, грав у виставах, навіть у німому кіно знімався у Варшаві. Вони з батьком часто грали на фортепіано в чотири руки. А працював він урядовцем на залізниці. Під час німецької окупації врятував багатьох українців від примусового вивезення в Німеччину. У 1945 р. Стефана Павлишина заарештували органи НКВС. У тому ж році С. Павлишин закінчила музичну школу і переїхала до Львова. Вступила на фортепіанне відділення Львівського музичного училища (тепер – ім. С. Людкевича). У 1947 р. закінчила вечірню школу 10-річку, а в 1949 р., завершивши фортепіанне (у Е. Кашиної), а також три курси

теоретичного відділення училища, вступила на 2-й курс історико-теоретичного факультету Львівської консерваторії. Повний курс пройшла за три роки і в 1952 р. отримала диплом з відзнакою (керівник дипломної роботи “Проблема лібрето радянської опери” А. Котляревський).

Рівночасно від 1949 р. працювала в музичних школах Львова (№ 1 і № 2 та вечірній), допомагаючи в утриманні родини (мала молодшого брата і сестру). Батько повернувся із Комі в 1956 р. важко хворим.

Отримавши рекомендацію в аспірантуру, навчалася в аспірантурі Київської консерваторії, у 1955 р. захистила кандидатську дисертацію “Творчість Д. В. Січинського” (науковий керівник П. Козицький). У 1953–54 рр. працювала тут як викладач історії української музики. У 1954–1985 рр. – викладала у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка, професор (з 1983). Вела курси історії зарубіжної музики, сучасної української, музики народів СРСР, семінари з сучасної музики та спеціалізацію з музикознавства. Доктор мистецтвознавства (1981 р., докторська дисертація на тему “Тенденції розвитку західної музики ХХ ст.”)

З 1985 р. на творчій роботі, член Спілки композиторів від 1957 р. У 1992–98 рр. – голова секції мистецтвознавства, з 1998 р. – голова секції культурології Західного наукового центру НАН України, член правління Спілки композиторів України, дійсний член Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Почесний доктор Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка (2010).

Серед найважливіших тем наукових праць Стефанії Павлишин особливе місце займають проблеми композиторської творчості ХХ ст. в усіх можливих аспектах – історико-соціальному, естетичному, філософському. Вона розглядає як мистецькі явища, які відкривали сучасну епоху в музиці: творчість американського композитора Чарльза Айвза, експериментальні пошуки метра нововіденської школи Арнольда Шенберга, так і художні звершення останніх десятиріч, серед них стильову еволюцію американських авторів Джорджа Крамба, Джона Кейджа, Мортон Фелдмена та інших, приділяє особливу увагу слов'янським школам, польській і чеській. Окреме місце посідає в її дослідженнях українська музика, представлена в широкому і різноплановому історичному ракурсі – від галицької школи кінця ХІХ ст. до творчих звершень останніх років, поданих крізь призму світового мистецького процесу, у тісному взаємозв'язку з ним, але водночас трактованого як неповторний вияв національного духу, до найновіших процесів, які формують обличчя національної музичної культури сьогодення.

Автор близько 20 монографій, зокрема, про Д. Січинського, В. Барвінського, В. Сильвестрова, І. Соневицького, М. Кузана, С. Туркевич-Лісовську, Ч. Айвза, А. Шенберга, понад 300 статей.

Стефанія Стефанівна завжди відзначається лаконічністю висловлювань. То ж, дотримуючись лаконізму, пропонуємо декілька слів про Ювілярку від її колишніх студентів – сьогодні відомих музикознавців:

“Вона походить із славного роду Барвінських, про що не лише згадує в розмовах, але й дуже багато працює для збереження пам'яті про славу родину: приклалася до реабілітації одного з найталановитіших композиторів нашого краю Василя Барвінського, написала про нього і про його батька Олександра монографії,

добилась перейменування вулиці, де зберігся їх дім, на честь родини Барвінських. Отже, вже саме її родинне оточення, “генетична пам’ять” з юності сформували той світогляд, ті життєві і професійні цілі, до яких вона послідовно прагнула протягом усього шляху.

Коло її інтересів вражає своєю широкою амплітудою, суміщенням полярно протилежних тем, які, здавалось би, не повинні були б потрапити в поле зору вченого, а привернути увагу щонайменше цілої кафедри історії музики в якомусь великому навчальному закладі. Якщо ж врахувати, що протягом тридцяти років вона вела найскладніші курси у Львівській консерваторії – історію зарубіжної музики та семінар сучасної музики для студентів як виконавських спеціальностей, так і теоретико-композиторського факультету, і вела їх, незважаючи на партійні ідеологічні установки комуністичної доби, об’єктивно, панорамно, враховуючи численні зарубіжні наукові джерела (блискуче знання іноземних мов дозволяло їй це робити), то значення її діяльності видається ще більшим”.

*Любов Кияновська,
доктор мистецтвознавства, професор*

“Доктор мистецтвознавства, професор Стефанія Павлишин належить до тих щасливих вибранців, які мають свій власний стиль, як у науковій роботі, рівно ж і в житті. Безупинна, скрупульозна дослідницька праця історика музики (280 наукових праць, серед яких 20 монографій), висота національних духовних пріоритетів, вміння “слухати час” та оперативно реагувати на мистецькі події сучасності, якість безпомилкове чуття на нові таланти та особливий пієтет до справжнього, високого, витонченого – саме ці риси складають індивідуальний стиль Стефанії Павлишин – вченого-музикознавця європейського виміру. До того ж, – гідна подиву творча енергія, скерована на самопізнання й нескінченні мандри бібліотечними та географічними просторами фундаментують її особистість. Щодо вміння виголошувати промови чи вступні слова на пленумах, конференціях, фестивалях чи ювілейних концертах, то, напевно, їй нема рівних в ораторському мистецтві. Артистичність, лаконізм, глибина думка, тонке відчуття гумору – усе це притаманне їй виступам, в яких завжди відчувається ерудиція, критичний розум, знання багатьох європейських мов, нові підходи в оцінці різних мистецьких явищ”.

*Ірина Чернова-Строй,
заслужений працівник народної освіти України,
кандидат мистецтвознавства*

“У творчій індивідуальності Стефанії Павлишин з гідною щирою подиву органічністю поєдналися широта наукових інтересів і вражаюча працьовитість, тонке й інтуїтивне чуття на талант і скрупульозна дослідницька праця історика, дивовижна оперативність у реагуванні на найбільш злободенні події музичного життя та водночас глибоке осмислення непростих процесів розвитку музики в різні історичні епохи. Коли ж додати до цього знання багатьох іноземних мов, точне та влучне перо, здатне як окреслити найскладніші питання, що хвилюють музикознавчу науку, так і публіцистично гостро відгукуватися на події сьогодення, непересічний дар лектора-популяризатора, талант педагога, з класу якого вийшло немало провідних в Україні

музикознавців, невтомну енергію організатора музичного життя у Львові, то стає зрозуміло, що Стефанія Павлишин – особистість справді небуденна, значення якої у сучасному музичному процесі України важко переоцінити”.

*Дагмара Дувірак,
кандидат мистецтвознавства, доцент*

“Стефанія Павлишин... У пам’яті багатьох, кому пощастило вчитися у Львівській консерваторії, це ім’я пов’язується з історією музики та з проблемами опанування цього предмету. Не таємниця, що переважна більшість студентів з острахом ставилася до особи професора. Що було причиною такого ставлення: великий авторитет вченого? принциповість та не цілком зрозуміла в нинішніх часах безкомпромісність у вимогах педагога до студентів? щось невловиме, що часом присутнє у взаєминах педагога з вихованцями? чи більш глибокі проблеми місця історії музики в становленні музиканта, досі цілковито не розв’язані? Не вмію пояснити. У всякому разі, можу твердити, що теперішнім педагогам (і тим “найвищим”) не завжди вистачає такої порядності й чесності, якими поспіль відзначається проф. Стефанія Павлишин у педагогічній (та науковій) праці.

Зрештою, озираючись із плину вже давно минулих літ, хочеться згадати про щось інше. На щастя, наш зв’язок не переривався. Хоч і не був я найближчим учнем п. Стефанії, але так склалося, що час від часу мали ми певні творчі контакти, завше користав з її порад. Довелося пізнати її також не лише як визначного і досконалого вченого-музиколога, але й у інших, так би мовити “домашніх” ситуаціях: у колі близьких за духом людей, дарма, що не лише українців. Що п. Стефанія ЗАВЖДИ була патріоткою всього українського – зайве підкреслювати. Але, чи багатьом відомо, що ця тендітна, маленька, але вольова жінка чудово володіє гумором (може доречно розповісти вишуканий дотеп), до безтями закохана в природу.

... Мені поталанило в житті: пізнав багатьох цікавих особистостей, спілкування з якими давало найбільше радості та насолоди. В їх колі має своє місце професор Стефанія Павлишин”.

*Володимир Грабовський,
викладач Дрогобицького музичного коледжу ім. В. Барвінського,
голова Дрогобицької організації НСКУ*

*Матеріал підготувала Роксоляна Мисько-Пасічник,
колишня студентка Стефанії Павлишин,
старший науковий співробітник
Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької
у Львові*

